

Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY

Інтернетівська газета www.nasze-slowo.pl

Проблеми української освіти у Вармінсько-Мазурському воєводстві

Асиміляція, підручники, кадри

У регіоні з найбільшою кількістю українців – на Вармії та Мазурах – вивчають українську мову лише 773 дитини шкільного віку. Німецьку мову (хоча німців там чи не на третину менше) вивчає 2047 учнів. Ці дані 25 квітня оприлюднила під час засідання Комісії національних і етнічних меншин сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства представниця кураторії освіти Рената Ілечко.

Пані Ілечко також нагадала умови організації освіти національних меншин та підкреслила, що влада зобов'язана у цьому питанні допомагати. Отже, те, чи ходитимуть діти на уроки рідної мови, залежить значною мірою від бажання їхніх батьків. Ціла низка польських законів, підсилених протягом 15 років врегулюваннями Європейського союзу, дає представникам нацменшин змогу вивчати рідну мову.

Різницю у рівні зацікавлення навчанням мов нацменшин та перевагу німецької пояснили самі представники німецької громади – голова Спілки німецької меншини Вармії та Мазурів Генрик Гох та Лех Кришалович, що займається організацією освіти в регіоні. Зацікавлення цією мовою виходить поза німецькі родини: на такі уроки дітей нерідко записують і змішані та польські сім'ї. Особливо популярна німецька у більшості сільських шкіл.

Голова Ольштинського відділу Об'єднання українців у Польщі Степан Мігус назвав дані про кількість учнів українських шкіл та пунктів навчання «прикрою несподіванкою». Він порівняв це з даними про кілька тисяч українських дітей, що вивчали рідну мову в 60-70-х роках минулого століття. На думку Степана Мігуса, проблема полягає не тільки в байдужості наступних поколінь українських батьків до мови чи традицій предків. Окрім асиміляційних процесів, на це негативно вплинули й численні освітні реформи, починаючи від тих, що проводилися у 60-х роках минулого століття, і до останніх, які ще тривають. Унаслідок цих реформ у самому вармінсько-мазурському регіоні було ліквідовано сотні сільських шкіл, у більшості з них працювали пункти навчання української мови. Останні реформи знову зменшили їхню кількість: зокрема, ліквідували пункти при гімназіях. З майже 50 тепер діє тільки 30, зазначає воєводська методистка, що займається навчанням української мови, Любомира Тхір.

Степан Мігус підкреслив, що практично від початку існування української освіти в Польщі й дотепер наймолодші учні не отримали «Букваря». Не виходять друком також нові підручники та збірники вправ для старших класів. Освітні видавництва, що стали приватними, не зацікавлені у їхньому виданні. Любомира Тхір зазначила, що вчителі використовують ті старі підручники, які ще є, або привозять за свої кошти книжки з України. Вона також повідомила, що товариству «Просвіта», яке діє у Валчі під керівництвом Марка

Сирника, вдалося отримати кошти на опрацювання «Букваря». Проект книги вже готовий, але грошей на її друк – немає.

Інше питання – це допоміжна література, посібники та технічне забезпечення. Комп'ютер та доступ до інтернету – це ще не все. Марко Сирник зазначає, що дуже важливі також мапи, словники тощо. Усі ці матеріали вчителі теж мусять здобувати самі.

Істотне також кадрове питання. Нині серед вчителів української мови є 12 людей, що закінчили українську філологію, 6 – пройшли кваліфікаційні курси, 21 вчитель – це випускники ліцею з українською мовою навчання. Ще 2 мають рекомендацію ОУП, останні 2 отримали вищу освіту в Україні. Усім їм потрібні курси підвищення кваліфікацій. Колись щорічні тренінги проводилися в Україні, проте їх немає вже щонайменше чверть століття. Методистка Любомира Тхір та інші вчителі здебільшого за власні кошти організують такі курси, а до цього мала би долучатися держава. Стала б у нагоді також заочна українська педагогічна освіта для вчителів української мови. Адже незабаром їх може не вистачати. Більшість нинішніх вчителів пропрацювала вже від 15 до 25 років і незабаром піде на пенсію.

Як зазначила директорка Комплексу шкіл з українською мовою навчання в Гурові-Ілавецькому Марія-Ольга Сич, такі школи на Вармії та Мазурах вкрай необхідні. Вони задовольняють культурно-освітні потреби громади, у них вивчають українську мову люди, які потім самі зможуть працювати у школах та пунктах навчання; діяльність українських шкіл допомагає зберігати рідну мову, звичаї і традиції предків, запобігати асиміляції. Гуровська школа може похвалитися ще й високим рівнем навчання, завдяки чому її випускники продовжують освіту в університетах Польщі та України.

Там, де працюють пункти навчання української мови, на учня виділяється 150% дотацій, тобто на 50% більше, ніж на пересічного учня, який не вивчає меншинної мови. Отже, школи мали би бути зацікавлені в продовженні діяльності таких пунктів. Переважно так і є. Такі освітні заклади (або структури місцевого самоврядування, що ними опікуються) не зобов'язані виділяти ці суми виключно на вивчення мов чи інших предметів, якими займаються національні меншини. Заступник маршалка Вармінсько-Мазурського воєводства та член Комісії національних і етнічних меншин Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич підкреслив, що важливо, аби керівники шкіл зважали на потреби освітніх закладів меншин як і щодо самого навчання, так і щодо кваліфікаційних курсів вчителів, участі шкільних колективів у культурних заходах, забезпечення підручниками, допоміжними посібниками, додатковими уроками історії чи географії. Як дуже позитивний приклад навели початкову школу № 2 в Ольштині, де діють пункти навчання української (там вчать 104 учня), німецької та ромської мов. Директорка цієї школи Івона Ясінська допомагає вчителям у підвищенні кваліфікації, організовує відрядження, підтримує діяльність вокального гурту «Сузір'ячко», а також надає фінансову підтримку для поїздок українських учнів до України. Сама ж вона скромно пояснює, що виконує вимоги закону і доручення місцевої влади, адміністрації Ольштина.

Голова комісії національних меншин сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства Ярослав Слома підкреслив, що за проблемами нацменшин будуть слідкувати. Комісія рекомендуватиме відповідним структурам місцевого самоврядування та державним установами вирішення цих проблем. Віктор-Марек Лейк, уповноважений маршалка воєводства у справах національних меншин, вкотре наголосив на доцільності створення цієї комісії в регіоні. Вона має на меті визначати перешкоди, які стають на шляху повноцінного існування національних меншин, і шукати шляхи їхнього вирішення. ■

Іван Мазурський